

Άλλοι ρινόκεροι εκεί, άλλοι εδώ...

Μάρεσε πολύ η δουλειά του Στέφανου Αθηναίτη «Ο Ρινόκερος» του Ευγένιου Ιονέσκο από τον ΘΟΚ. Το σκηνικό ωσάν να παρίστανε την προ της ρινοκερίτιδας κατάσταση, υπονοώντας ταυτόχρονα και το πρό-σφορο για τις μελλοντικές αρρωστημένες μεταμορφώσεις έδαφος της επαρχιώτικης πλήξης και μίζερης ρουτίνας. Αργότερα ο σκηνογράφος μαζί με τον σκηνοθέτη Χρίστο Σιοπαχά εισάγει το παιχνίδι με τις μετακινούμενες γυάλινες πόρτες, που σημαίνουν τη συρρίκνωση του «ασφαλούς» χώρου, την κατάσταση της πολιορκίας, την εισβολή του τρόμου.

Παίρνοντας ώθηση από τη γέννηση του φασισμού στην Ευρώπη, ο Ιονέσκο δημιουργεί ένα έργο τυπολογικό, ένα έργο-φόρμουλα. Θυμάμαι πόσο αντικαθεστωτικό ηχούσε το κείμενο του Ιονέσκο στις δεκαετίες της σοβιετικής σταλούρας, πώς οι ελάχιστοι αισθάνονταν Μπερανζέ μεταξύ των αφηνιασμένων ρινόκερων. Άλλοι ρινόκεροι εκεί, άλλοι εδώ... Ο Χρίστος Σιοπαχάς δεν θα ήταν ο εαυτός του αν δεν προσάρμοζε τη φόρμουλα του Ιονέσκο στο δικό μας τοπικό γίγνεσθαι. Εξ ου και η εισαγωγή με τη χορωδία με τα γερμανοφανή γαυγίσματα, με ευδιάκριτη παραπομπή στην επιβαλλόμενη γερμανική οικονομική κυριαρχία, την οποία, όπως κατάλαβα, θεωρεί μια από τις ρινοκερίτιδες της εποχής μας.

Προσωπικά πιστεύω ότι η δύναμη του έργου δεν χρειαζόταν διευκρινιστικές ενισχύσεις. Ακόμα κι ο ίδιος ο Ιονέσκο προτίμησε να μην κάνει τον Μπερανζέ του φορέα κάποιας ιδεολογίας, διανοούμενο αντιστασιακό, αντιφασίστα, αλλά απλώς τον προίκισε με ανθρωπιά την ώρα που όλοι οι άλλοι τη χάνουν.

Η σκηνοθετική προσέγγιση χαρακτηρίζεται από επιθετική ένταση, από εμφατικό τονισμό. Κι αν η σκηνή, π.χ., της μεταμόρφωσης του Ζαν σε ρινόκερο πολύ αποτελεσματικά σκηνοθετείται αλλά και παίζεται από τον Φίλιππο Σοφιανό με βίαια ένταση και σωματικό παίξιμο, στις αρχικές σκηνές των διαλόγων του Ορθολογιστή (Νεοκλής Νεοκλέους) με τον Γηραιό Κύριο (Βαλεντίνος Κόκκινος) και του Ζαν με τον Μπερανζέ (Ανδρέας Τσουρής), όπου ο Ιονέσκο σταδιακά αποστραγγίζει τον λόγο από το νόημα, έλειπε η κωμική ελαφρότητα.

Ο Ανδρέας Τσουρής κάνει σπουδαία δουλειά στον ρόλο του Μπερανζέ, με τραγική κορύφωση τη σκηνή στο φινάλε. Ο σκηνοθέτης επιλέγει την τελευταία στιγμή να φορέσει τη μάσκα του ρινόκερου και σ' αυτόν, βάζοντας τέτοια τελεία στην παράστασή του.

NONA ΜΟΛΕΣΚΗ